

Posudek na habilitační práci paní Dr. Renaty Cornejo

Habilitační práce R. Cornejo s názvem „Heimat im Wort“ (Domov ve slovech) byla předložena již v tištěné podobě a byla publikována v roce 2010 v nakladatelství Praesens Verlag ve Vídni. Práce zkoumá uměleckou tvorbu mezi dvěma jazyky, přesněji řečeno migrací podmíněnou změnu jazyka autorek a autorů, kteří po roce 1968 emigrovali do některé z německy mluvících zemí. Předložená analýza se vztahuje na řadu reprezentativně zvolených autorek a autorů a je doplněna celkem 10 rozhovory, která paní Cornejo s německy hovořícími autory českého původu vedla.

K vymezení problému: Téma této studie je nejen inovativní, ale i navýsost relevantní. Změna jazyka spisovatelů mezi češtinou a němčinou byla dosud, pokud mohu posoudit, zkoumána pouze parciálně, v žádném případě se nejednalo o tak přesahující, ba dá se dokonce říci paradigmatický způsob, jak je tomu v případě této cenné práce paní Cornejo. Studie přitom vedle výstižných analýz poskytuje také řadu nových pramenů, když paní Cornejo připojuje ke svým výzkumům přibližně stopadesátistránkovou přílohu, obsahující rozhovory s autory. Navíc paní Cornejo v každé kapitole umně propojuje velmi dobře pojatou, konkrétní interkulturní situaci česko-německých autorů se zásadními otázkami interkulturality. V tomto smyslu text neustále osciluje – a to nanejvýš inspirujícím způsobem – mezi kompetentními jednotlivými analýzami a obecnými diagnózami.

K členění: Po úvodu následuje část, v níž se paní Cornejo zabývá literárně historickým a kulturněhistorickým pozadím změny jazyka jak v obecné rovině, tak i specificky zaměřené na německo-českou změnu jazyka. Následují dvě kapitoly analýz (3 a 4), které v rámci jednotlivých studií přibližují literarizaci jazykové změny v dílech různých autorek a autorů. Výsledky jsou pak na mnoha místech posunuty do abstraktní roviny tím, že je reflektován kontext změny jazyka prostřednictvím fenoménů jako jsou překročení hra-

PROF. DR. ANDREA BARTL
*Neuere deutsche
Literaturwissenschaft*

An der Universität 5
96047 Bamberg
Tel. +49 (0)951- 863-2210
Fax +49 (0)951- 863-5210
andrea.bartl@uni-bamberg.de
www.uni-bamberg.de

Bamberg, den 23.09.10

nic, překlad, domov, obraz cizího a vlastního, interimová existence atd. Na závěr navazuje rozsáhlá příloha, obsahující rozhovory s autory, krátké životopisy, seznam literatury a rejstřík osob. Tento způsob zpracování je v každém ohledu přesvědčivý a rozkrývá zvolené téma způsobem, který poskytuje detailní a zevrubný obraz problematiky.

K úvodu a ke kapitolám 1 a 2: Úvod velmi přesvědčivě dokládá, jak velmi potřebná tato studie je – především s ohledem na zesílené migrační toky poslední třetiny 20. století a na migraci v současnosti. Kompetentním způsobem jsou reflektovány klíčové pojmy aktuálního výzkumu migrace a kulturní teorie, jako jsou migrace, interkulturalita, hybridita. Vzájemně přiměřeně jsou vymezeny rovněž cíle, textový korpus a stav výzkumu. Další kapitoly pak rozvíjejí v úvodu načrtnutou problematiku, a to na vysoké myšlenkové úrovni a s prokazatelně vysokou kompetencí v oblasti teorie, například když jsou osvětlovány různé aspekty historického pozadí (jak politického, tak i literárního) relevantní pro psaní v českém i německém jazyce, resp. v konkrétním literárním prostředí. Jednotlivé autorky a autory přitom zasazuje paní Cornejo velmi citlivě do prostoru mezi jazyky a kultury – a vymezuje je vůči pojmům jako jsou exil, emigrace, migrace, interkulturalita, bilingvismus, změna jazyka apod. Přitom paní Cornejo také vždy diferencovaným způsobem zohledňuje daná specifika, jakým je např. v tomto kontextu zvláštní pozice Čech. Za zajímavé považují dále úseky týkající se recepce Kafky v díle česko-německojazyčných autorů. Souhrnem lze říci, že se autorce v těchto kapitolách podařilo etablovat vědecky fundovanou a obsahově relevantní základnu pro následující detailní zkoumání.

K jednotlivým analýzám v kapitolách 3 a 4: Jednotlivé analýzy, realizované v kapitolách 3 a 4 a propojené duchaplnými úvodními pasážemi, nabízejí bohatý kaleidoskop různých odpovědí na otázky: Jak obohacuje dvojjazyčnost resp. změna jazyka texty autora? Jak ovlivňuje první mateřský jazyk umělecké formulace v jazyce druhém? S jakými existenciálními problémy je takováto změna jazyka spojena? Z prostorových důvodů zde nemohu podat plný výčet všech inspirujících tezí, k nimž paní Cornejo svou sofistickou prací s texty dospívá. Za ostatní nechť jsou jmenovány alespoň některé, další lze snadno dohledat: výrazná rétorická střední poloha textů L. Moníkové, jejich dialogičnost a včle-

ňování české slovní zásoby do němčiny v nejrůznějších variantách; Stavaričovy kreativní jazykové experimenty, dokonce a obzvláště v jeho knihách pro děti (právě to, že i tyto byly zahrnuty do analýzy, je nanejvýše přitažlivé!); novější, „mladší“ formy produktivně využitě změny jazyka v textech Poetry Slamu atd. Považuji tuto část za velmi zdařilou, inovativní, a jak ve výběru, tak i ve vzájemné propojenosti myšlenkově stringentní.

Ke kapitole 5, „Exkurzu“ a závěrečným úvahám: V posledních kapitolách jsou sledovaná témata elegantně svedena a vzájemně propojena dohromady. Vytvářejí výraznou síť myšlenek, které jednotlivá zkoumání ještě jednou povyšují na abstraktní, reprezentativní úroveň a která dané aspekty propojují s aktuálními kulturními teoriemi. Zároveň jsou zformulovány rovněž reflexe k vlastnímu chápání autorů a k jejich působení v českém kulturním prostředí (před/po roce 1989) jako i k otázce jejich působení v roli překladatele. Tato skutečnost ještě jednou dokládá, v jaké celkové šíři byl předmět bádání pojat – prakticky žádný důležitý aspekt nezůstal opomenut! Vznikl zde skutečně kvalitní a podstatný příspěvek k problematice česko-německé změně jazyka.

K příloze: Zvláštními perlami svazku jsou samozřejmě rozhovory, které paní Cornejo vedla s deseti autorkami a autory a které jsou zdokumentovány v příloze. V těchto prameňech zásadního významu bude v budoucnu číst jistě mnoho literárních vědců, zabývajících se interkulturní literaturou, především pak česko-německou. Rozhovory skýtají při četbě mnoho zajímavých nových informací, které jsou díky inteligentním komentářům čtenáři navíc dobře srozumitelné.

K formě, stylu, způsobu vědecké práce při výzkumu: Habilitační spis je prvotřídní nikoli „pouze“ obsahově, nýbrž také co se týče stylu a formy. Paní Cornejo vyvinula vědecky precizní a přitom elegantní styl: kapitoly jsou vzájemně dobře propojené – dokonce jsou vhodně a vysloveně přitažlivě uvedeny vždy textem básně, hodícím se ke konkrétní kapitole. Rovněž všechny formální aspekty (práce se sekundární literaturou, kompetence v oblasti teorie, metodika interpretace textu, poznámkový aparát, seznam literatury atd.) jsou jednoznačně přesvědčivé.

Mám-li shrnout vše, co již bylo řečeno, dostávám se k následujícímu celkovému výsledku: Habilitační práci paní

Cornejo považuji pro interkulturní literární vědu za dílo zásadního významu. Díky paní Cornejo se konečně obrací pozornost na texty, které byly z části dosud jen nedostatečně prozkoumány, a i známé texty nově promlouvají. Všechny uvedené jednotlivé analýzy, samy o sobě přesvědčivé, jsou navíc propojeny v jednu abstraktní, reprezentativní a proto vědecky vysoce důležitou reflexi o interkulturalitě a o změně jazyka. Jsem si jista, že tato badatelská práce vzbudí v rámci výzkumu záhy velkou a zaslouženou pozornost!

Práce splňuje všechny podmínky, které jsou pro habilitační spis stanoveny. Doporučuji ji – bez výhrad a důrazně – k obhajobě.

Prof. Dr. Andrea Bartl